

N:o 61.

Af friherre **Rappe** och herr **Tamm, Hugo**, om anslag för Sveriges deltagande i 1904 års världsutställning i S:t Louis.

I kungl. propositionen n:o 101 till innevarande Riksdag föreslås, det Riksdagen måtte för Sveriges deltagande inom konst- och undervisningsafdelningarna af 1904 års världsutställning i S:t Louis på extra stat för år 1904 anvisa ett anslag af 120,000 kronor.

Något understöd af statsmedel för deltagandet af svensk industri i denna utställning är sålunda icke ifrågasatt, liksom icke heller för åstadkommandet af en särskild svensk utställningspaviljong därstädes.

Dock tala starka skäl för tillgodoseende af båda dessa syften. En omfattande utställning af svensk industri i S:t Louis är väl icke att påräkna, om man också nu liksom vid andra utställningar har att vänta, att ett i början rätt slappt eller rent af obefintligt intresse efter hand vaknar, i den mån den förestående utställningen blir föremål för hela världens uppmärksamhet och deltagande och man i sista stund kommer till insikt om det lämpliga i att vara med. Ett sådant mera omfattande deltagande skulle i alla händelser kosta alltför dryga bidrag af allmänna medel för att nu böra ifrågasättas. Men däremot torde en liten, men utvald samling af det bästa, svensk industri på olika områden i våra dagar kan åstadkomma, vara jämförelsevis både lätt och billig att bringa till stånd. Svenske näringsidkare rusta sig för närvarande att med heder deltaga i sommarens utställning i Helsingborg. Säkerligen vore det icke omöjligt att förmå utställare därstädes att låta deras installationer gå

öfver till S:t Louis. En för ändamålet tillsatt komité skulle i Helsingborg kunna göra ett lämpligt urval och eventuellt utfylla det med bidrag från andra håll, så att i S:t Louis en liten utställning af förstklassiga svenska tillverkningar på olika områden kunde komma till stånd.

Huru högt Amerika än står i industriellt afseende, företer den svenska industrien dock åtskilligt, som kan med heder visas äfven därstädes. Mera specifikt svenska alster af yrkesskicklighet och smak kunna påräkna afsättning på den amerikanska marknaden på grund af säregenhet. Åtskilligt af samma slag köpes med nöje af de besökande svensk-amerikanarne. Och äfven om mera betydande positiva fördelar af deltagandet icke kunna handgripligen påvisas, är det dock alltid till gagn för en nation, att dess plats icke står tom, där alla andra nationer mötas i industriell täflan. Detta gäller så mycket mer, som utställningen i S:t Louis synes komma att blifva af oerhörd betydighet. Den hålles till erinran af en historisk händelse, som Förenta staterna väsentligen hafva att tacka för sin utveckling till en bland världens största och mäktigaste nationer, och häraf föranledes det lifvigaste intresse och deltagande från amerikanernes sida. Till denna stora inhemska tillslutning sällar sig Europas och hela den öfriga världens i den omfattning, att 1904 års utställning antages komma att i utsträckning och prakt vida öfverträffa alla föregående världsutställningar.

Affärssynpunkten är dock icke den afgörande för vår mening, att Sveriges deltagande i S:t Louis bör utsträckas utöfver de områden, som äro afsedda i Kungl. Maj:ts proposition. Det påkallas också af hänsynen till våra landsmän i Förenta staterna. Talrika vittnesbörd föreligga om den kärlek, hvarmed de hänga fast vid det gamla fosterlandet och vårda minnena af sin svenska härstamning. År efter år gå millioner kronor öfver från svensk-amerikanarne till deras anförvanter i Sverige för att här stanna. Senast denna vinter har deras medkänsla för de nödlidande i Norrland gifvit sig till känna på storartadt och gripande sätt. Detta band, liksom det band, den till Amerika utvandrade och där högt skattade skandinaviska befolkningen knyter mellan de förenade rikena och den stora republiken å andra sidan Atlanten, böra vi å vår sida vårda. Svensk-amerikanarnes önsknings i afseende å moderlandets representation vid utställningen tillfredsställas emellertid svårligen af de ifrågasatta afdelningarna allena. Utom att den industriella representationen är den mest allmän-intresserande, kan endast den sammanföras på en plats så, att de besökande få intrycket af att här stå de på »gamla Sveriges» grund. För att till fulllo gifva förnimmelsen af en svensk representation tarfvas

otvifvelaktigt en svensk byggnad i jämbredd med dem, alla öfriga nationer numera vid världsutställningar uppföra och öfver hvilka deras flaggor svaja. Den blir samlingspunkten för landsmännen och i Amerika för svensk-amerikanarne. Vid de utställningar, som ägt rum i republiken, har man pläгат hafva särskilda »dagar» för de invandrade nationaliteterna. I Chicago voro sålunda vissa dagar utsatta som »tyskarnes» dagar, andra »sven-skarnes» o. s. v., då de olika nationaliteterna samlades i processioner med fester, musik och tal. De »svenska» dagarne i Chicago beräknas hafva varit besökta af 175,000 svensk-amerikaner. I S:t Louis skola också svenska dagar hållas, och det blir för våra tillströmmande landsmän en tomhet att, i olikhet med de andra nationaliteterna, icke hafva en representativ plats under de blågula färgerna att samlas om. Byggnaden behöfver ingalunda vara dyrbar. Den kan vara helt enkel, men bör förete något nationellt i sitt yttre. Dessa paviljonger eller villor äro för resten som utställningsplatser ingalunda att förakta. De besökas af mycket folk, och en väl gallrad samt öfversiktligt och smakfullt ordnad industriell utställning i en dylik byggnad kan ej förfela att ådraga sig gillande uppmärksamhet.

Enligt af svenska exportföreningens verkställande direktör, herr ingenjör John Hammar verkställda beräkningar skulle en svensk industriell utställning i S:t Louis, ordnad enligt ofvan antydda grunder, i förening med de i den kungl. propositionen föreslagna utställningarna af svensk konst och svenskt undervisningsväsende icke behöfva öfverskrida en summa af 400,000 kronor.

På grund af det anförda få vi hemställa,

att Riksdagen behagade för Sveriges deltagande i 1904 års världsutställning i S:t Louis på extra stat för år 1904 anvisa ett anslag af 400,000 kronor.

Stockholm den 2 maj 1903.

Hugo Tamm.

Chr. Rappe.
